

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-371

05.03.2021

Національний банк України

Надсилаємо адресований Національному банку України депутатський запит народного депутата України Вацака Г. А., оголошений на засіданні Верховної Ради України 5 березня 2021 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 3 арк. у 1 прим.

Дмитро РАЗУМКОВ

371

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

01008, м. Київ вул. Грушевського, 5; e-mail: vatsak@rada.gov.ua

Вих.№: 231-03/03 від 03.03.2021 р.

Кабінету Міністрів України

Міністерству фінансів України

✓ Національному банку України

Щодо забезпечення захисту прав фізичних осіб - споживачів послуг з мікрокредитування, недопущення настання катастрофічних фінансових наслідків для позичальників, які порушили строки повернення дрібних кредитів та потрапляння їх у «боргову яму»

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

15 вересня 2020 року Верховна Рада України прийняла Закон України № 891-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо споживчого кредитування і формування та обігу кредитних історій» (далі – Закон).

Зокрема внесено зміни до Законів України «Про споживче кредитування» та «Про організацію формування та обігу кредитних історій».

З моменту набрання чинності Законом кредитні договори, що укладаються на строк до одного місяця, та договори, загальний розмір позики за якими не перевищує однієї мінімальної заробітної плати, відноситимуться до споживчих кредитів, а відтак такі відносини регулюватимуться нормами Закону України «Про споживче кредитування».

Також Законом встановлено, що максимальна сукупна сума штрафів і пені за порушення споживачем виконання його зобов'язань на підставі договору про споживчий кредит, загальний розмір кредиту за яким не перевищує мінімальної заробітної плати, не може перевищувати розмір подвійної суми, одержаної споживачем за таким договором, і не може бути збільшена за домовленістю сторін.

Надзвичайно важливим для споживачів мікrokредитів є закріплення на законодавчому рівні заборони зміни процентної ставки за кредитом, порядку її обчислення, порядку сплати відсотків у бік погіршення умов для споживача. Оскільки дуже поширеною проблемою є нерозуміння повної вартості кредиту та санкцій у випадку прострочення, які могли потроїти чи навіть збільшити борг людини в десятки разів і, як наслідок, людина неспроможна його повернути.

Відтепер обов'язковою умовою укладення договору про споживчий кредит є згода споживача на доступ до інформації, що складає його кредитну історію, та на збір, зберігання, використання та поширення через бюро кредитних історій, включене до Єдиного реєстру бюро кредитних історій, інформації щодо нього та цього кредиту, визначеної Законом України «Про організацію формування та обігу кредитних історій». У разі ненадання такої згоди споживачем, кредитодавець повинен відмовити в укладенні договору та здійсненні кредитної операції.

Ще однією новацією є встановлення обов'язку для кредитодавця безоплатно передавати інформацію щодо всіх споживчих кредитів у порядку, визначеному Законом України «Про організацію формування та обігу кредитних історій», хоча б до одного бюро кредитних історій, включеного до Єдиного реєстру бюро кредитних історій.

Наступним нововведенням є скорочення строку внесення кредитним бюро отриманих від кредитодавця відомостей. Раніше на дану процедуру законодавством передбачалося сім днів, тепер же цей строк обмежений двома днями.

Обмежено кількість «швидких кредитів». Запровадження цих законодавчих змін є значним досягненням у сфері надання гарантій споживачам мікrokредитів та забезпечать більш дієві механізми захисту споживачів від неправомірних дій мікрофінансових організацій.

Таке рішення парламенту спричинене по суті стрімким зростанням попиту на мікrokредитування, а також необхідністю унормування цієї сфери правовідносин та підвищення якості системи кредитних історій фізичних осіб. Адже останнім часом все більше громадян мали чимало проблем через те, що вимоги до розкриття інформації не поширювалися на так звані мікrokредити.

Разом з тим, мікрофінансові організації не виконують вимог Закону і надалі видають кредити на кабальних умовах. Процентні ставки за користування кредитом надзвичайно високі, штрафи і пені ще вище. Але на цьому негативні якості МФО не закінчуються. Такі організації мають у своєму розпорядженні власні служби по стягненню боргів, або співпрацюють з колекторами, які погрожують боржникам, їхнім сім'ям, а часто і взагалі не причетним до кредиту особам.

Національний банк видає ліцензії учасникам небанківського фінансового ринку з метою захисту прав споживачів фінансових послуг, сприяючи у такий спосіб фінансовій стабільності в Україні.

На виконання вимог статті 30 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», Національний банк України оприлюднює річний План проведення інспекційних перевірок учасників ринку небанківських фінансових послуг на 2021 рік. Так, у 2021 році Національний банк

України запланував проведення інспекційних перевірок у 32 учасників ринку небанківських фінансових послуг (15 страхових компаній, 11 кредитних спілок, 5 фінансових компаній та 1 лізингодавець).

Національний банк має право визначити учасників ринку, щодо яких не проводиться оцінка суспільної важливості. Такі установи не включаються до плану проведення планових перевірок. Національний банк має право проводити позапланові інспекційні перевірки та здійснювати безвиїзний нагляд за цими учасниками ринку.

Щоденно засоби масової інформації публікують сюжети про кричущі випадки із споживчими кредитами, що призводять навіть до самогубства.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 15 Закону України «Про статус народного депутата України», з метою недопущення порушення вимог Законів України «Про споживче кредитування» та «Про організацію формування та обігу кредитних історій» прошу:

1. Розглянути депутатський запит, оголошений на засіданні Верховної Ради України.
2. Привести підзаконні нормативно-правові у відповідність до Законів України «Про споживче кредитування» та «Про організацію формування та обігу кредитних історій».
3. Провести позапланові інспекційні перевірки всіх кредитних спілок та фінансових компаній учасників ринку небанківських фінансових послуг, в першу чергу тих, щодо яких найбільше надійшло скарг до НБУ. За фактами виявлених порушень вжити належних заходів впливу.

З повагою
Народний депутат України

Г.А.Вацак
(посвідчення №231)